

Viittomakielten lautakunta
Puheenjohtaja Juhana Salonen

Vastaus avoimeen kirjeeseen Opetushallitukselle 9.4.2021

Taustaa

Viittomakielten lautakunta on lähettänyt Opetushallitukselle avoimen kirjeen 9.4.2021. Lautakunnan Opetushallitukselle kohdistama huoli liittyy suomalaisen ja suomenruotsalaisen viittomakielen opetuksen kokonaistilanteeseen, lasten oikeuteen kehittää omaa kieltään sekä viittomakielten säilymiseen elinvoimaisina. Lautakunta kysyykin Opetushallitukselta, kuinka se hahmottaa vastuunsa suomalaisen ja suomenruotsalaisen viittomakielen käyttömahdollisuuksien edistäjänä, ja viittaa viranomaisen edistämisvelvoitteeseen viittomakielilaissa.

Avoimessa kirjeessä toivottiin, että viittomakielten lautakunta voisi keskustella Opetushallituksen edustajan kanssa kirjeessä esiin nostetuista kysymyksistä. Yksikön päällikkö, opetusneuvos Susanna Rajala ja opetusneuvos Tarja Leblay Opetushallituksesta osallistuivatkin viittomakielten lautakunnan kokoukseen 5.5.2021. Keskustelussa käsiteltiin Opetushallituksen viittomakieleen kohdistamia toimia sekä muun muassa haasteellista tilannetta tuottaa viittomakielistä oppimateriaalia ja sisällyttää suomalainen viittomakieli Yleisiin kielitutkintoihin.

Opetushallituksen yhteistyö viittomakielten asiantuntijoiden kanssa

Opetus- ja kulttuuriministeriön toimeksiannosta toteutettiin 2013–2014 selvitys Kuurojen ja viittomakielisten oppilaiden lukumäärä ja opetusjärjestelyt. Vastaavaa selvitystä ei ollut aikaisemmin kielellisestä näkökulmasta tehty. Selvityksestä vastasi Opetushallitus yhteistyössä Kuurojen Liitto ry:n kanssa, ja sen tekijöinä olivat Pirkko Selin-Grönlund, Päivi Rainö ja Liisa Martikainen (Opetushallitus, Raportit ja selvitykset 2014:11).

Viittomakieli ja kirjallisuus on yksi äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineen oppimäärästä perusopetuksessa (Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014) ja lukiokoulutuksessa (Lukion opetussuunnitelman perusteet 2019). Perusteiden laadinta- ja arviointikriteerityötä on tehty yhteistyössä suomalaisen viittomakielen asiantuntijoiden kanssa (Kirsi Niemi, Caroline Heinrichs, Irja Seilola ja Jaana Keski-Levijoki). Opetushallitus on julkaissut vuosina 2016–2019 koulujen, perheiden ja muiden sidosryhmien käyttöön neljä opasta, joissa käsitellään viittomakielisiä lapsia/oppilaita varhaiskasvatuksessa, esiopetuksessa ja perusopetuksessa. Oppaista kaksi on suomenkielistä ja kaksi ruotsinkielistä. Ruotsinkieliset oppaat eivät ole suomenkielisten käännöksiä, vaan ne on muokattu suomenruotsalaisen viittomakielen näkökulmasta ja tarpeisiin. Opetushallitus teki kaikki oppaat tiiviissä yhteistyössä viittomakielten kentän toimijoiden, muun muassa Kuurojen liitto ry:n asiantuntijoiden kanssa (Pirkko Selin-Grönlund ja Annika Aalto). Opetushallitus

Opetushallitus

Hakaniemenranta 6, PL 380, 00531 Helsinki, puhelin 029 533 1000, faksi 029 533 1035, etunimi.sukunimi@oph.fi, www.oph.fi

Utbildningsstyrelsen

Hagnäskajen 6, PB 380, 00531 Helsingfors, telefon 029 533 1000, fax 029 533 1035, fornamn.efternamn@oph.fi, www.oph.fi

on jakanut oppaita maksutta informaatio-ohjausta tarvitseville. Opetushallitus on myös toimittanut suurempia määriä oppaita maksutta Kuurojen liitto ry:n ja muiden sidosryhmien tilaisuuksiin.

Viittomakielisen oppimateriaalin tilanne OPH Oppimateriaaleissa

Opetushallituksen oma kustantamo eli OPH Oppimateriaalit toimii Koulutus ja kustantaminen -yksikössä. Se täydentää kaupallisten kustantajien tarjontaa ja tuottaa oppimateriaalia pienille kohderyhmille. Toiminta on kuitenkin liiketaloudellista, ja talous antaa toiminnalle raamit. OPH Oppimateriaalit toimii eduskunnan myöntämän vuosittaisen määrärahan ja myyntitulojen avulla (1/3 määrärahaa ja 2/3 myyntituloja) ja julkaisee vuosittain 20–30 oppimateriaalinimikettä. Yhteensä valikoimissa on yli 400 tuotetta kieliin ja katsomusaineisiin, pienille ammattialoille, erityisopetukseen ja maahanmuuttajien koulutukseen. Oppimateriaalipuutteita on paljon eri kouluasteilla ja eri kieliryhmissä.

Oppimateriaaleja on tuotettu Opetushallituksessa aiemmin kahdessa eri yksikössä niin, että toisessa yksikössä tuotettiin käyttäjille veloituksettomia digioppimateriaaleja ja toisessa maksullista oppimateriaalia ja näitä täydentäviä digilisämateriaaleja. Vuoden 2020 alusta tuotantoa organisoitiin uudelleen ja kaikki digitaaliset tuotannot siirrettiin OPH Oppimateriaaleihin. Digioppimateriaalien tuotanto- ja ylläpitokustannuksiin saatu määräraha on viime vuosien aikana radikaalisti pienentynyt ja tuotantoja onkin jouduttu keskeyttämään tai kokonaan jättämään.

Vuoden 2020 lopulla OPH Oppimateriaalit kartoitti kyselyn avulla oppimateriaalipuutteita kentän toimijoilta. Kyselyn avulla haluttiin luoda pohjaa tulevalle kustannusohjelmalle. Kyselyyn vastasi noin 2 500 opettajaa (2 200 suomenkielistä ja 300 ruotsinkielistä). Opetushallitus on viittomakielten lautakunnan kanssa samaa mieltä siitä, että viittomakielten tarpeita kannattaa selvittää suoraan kielten toimijoiden kanssa yhteistyössä, ei yleisten kyselyiden pohjalta. Tämän kyselyn lähtökohtana oli kuitenkin selvittää koko opetusalan kentän tarpeita, joskin myös viittomakielten oppimateriaalien puutteet nousivat siinä esille. Koska OPH Oppimateriaalit saa paljon erilaisia ehdotuksia oppimateriaaleiksi, kustannusohjelmaan pääsyyn on laadittu valintakriteerit. Tärkeimpiä kriteereitä on, että oppimateriaalia käytetään tutkintoon tai päättötodistukseen johtavassa opetuksessa/koulutuksessa ja että sen tarve on todennettu ja kartoitettu. Tämän lisäksi tuotannossa yritetään kohdella tasapuolisesti eri kouluasteita ja kieliryhmiä. Oppijoiden määrällä on vaikutusta siinä vaiheessa, kun on priorisoitava tuotantoja. Juuri viimeinen kohta on viittomakielten oppimateriaalien haasteena.

Kahden suomalaisen viittomakielisen oppimateriaalituotannon tilanne

Vuonna 2017 Opetushallitukselle luovutettiin viittomakielisen oppimateriaalin kehittämisprojektin tuloksena kaksi käsikirjoitusta digitaaliseksi oppimateriaaliksi. Nämä käsikirjoitukset ovat Viittomakieli ja kirjallisuus 1–2 (käsikirjoittajat Anu Savola ja Irja Seilola) ja Suomi viittomakielisille 1–2 (käsikirjoittajat Jaana Aaltonen ja Jaana Keski-Levijoki).

Käsikirjoittajille on sopimuksen mukaan maksettu työstä. Opetushallitus pahoittelee kuitenkin, ettei käsikirjoittajille ole annettu tarpeeksi täsmällistä tietoa, miksi julkaiseminen on viivästynyt. Koska Opetushallituksessa organisoitiin digioppimateriaalien tuotantoa uudelleen, se hidasti prosessia osaltaan. Suurin syy tuotannon pysähtymiseen on kuitenkin ollut rahoituksen puute. Viittomakielten lautakunnan huoli käsikirjoitusten päivittämisestä perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden osauudistuksen mukaisiksi on täysin aiheellinen.

Viittomakielinen oppimateriaali on digitaalista, mikä merkitsee suuria toteutus- ja ylläpitokustannuksia. Toteutus vaatii myös paljon erikoisosaamista. Opetushallituksessa on parhaillaan käynnissä kilpailutus sähköisestä oppimisalustasta. Alkuvuoden 2022 aikana Opetushallitus tulee ottamaan käyttöön sähköisen

Opetushallitus

Hakaniemenranta 6, PL 380, 00531 Helsinki, puhelin 029 533 1000, faksi 029 533 1035, etunimi.sukunimi@oph.fi, www.oph.fi

Utbildningsstyrelsen

Hagnäskajen 6, PB 380, 00531 Helsingfors, telefon 029 533 1000, fax 029 533 1035, fornamn.efternamn@oph.fi, www.oph.fi

oppimisalustan, jonka avulla maksullista tarjontaa on mahdollista monipuolistaa. Tämä tarkoittaa, että kaikki uudet Opetushallituksen digitaaliset tuotannot ovat maksullisia. Jatkossa tämä alusta voi mahdollisesti rajoittaa viittomakielisten digitaalisten tuotantojen mahdollisuuksia. Parhaiten varmistettaisiin viittomakielisten oppimateriaalien valmistuminen niille suunnatulla erillisrahoituksella ja lisäresursseilla (vrt. Celia).

Opetushallitus on valmis neuvottelemaan viittomakielten toimijoiden kanssa siitä, miten valmiit käsikirjoitukset olisi mahdollista saada tuotteiksi yhteistyössä. Tilanne on ikävä käsikirjoittajille ja oppimateriaalia tarvitseville ja harmillista myös Opetushallitukselle. Mikäli erillisrahoitusta ei ole luvassa, OPH Oppimateriaalit voi luopua kahden viittomakielisen oppimateriaalituotannon kustannusoikeuksista ja luovuttaa käsikirjoitukset tekijöille.

Suomalaisen viittomakielen sisällyttäminen Yleisiin kielitutkintoihin

Viittomakielten lautakunta nosti esiin myös suomalaisen viittomakielen sisällyttämisen Yleisiin kielitutkintoihin (YKI). Näin olisi mahdollista saada virallinen todistus kielitaidosta, mikä lautakunnan mukaan liittyy olennaisesti viittomakielisten kielellisiin oikeuksiin.

YKI:ä koskevassa asetuksessa (1163/2004, 5 §) on määritelty, kuten kirjeessä mainitaankin, YKI-tutkintoon sisältyvät osakokeet (puheen ymmärtäminen, puhuminen, tekstin ymmärtäminen ja kirjoittaminen). Opetushallitus on vuosia työskennellyt suomalaisen viittomakielen liittämiseksi YKI-tutkintokieleksi. Taitotasokuvaimet ja arviointikriteerit viittomakielelle ovat valmistuneet jo vuonna 2019 Opetushallituksen ja Jyväskylän yliopiston yhteistyönä. Kuitenkin viittomakielen liittäminen Yleisiin kielitutkintoihin vaatii asetusmuutoksen, koska viittomakielen osalta osakokeet olisivat osittain erilaiset kuin puhuttujen kielten testin osakokeet. Toisaalta asetusmuutoksen yhteydessä olisi syytä vastaavasti muuttaa tutkintojärjestelmää koskevaa lakia. Opetushallitus on viestittänyt säännöllisesti opetus- ja kulttuuriministeriölle YKI-lainsäädännön muutostarpeesta, jota mielestämme ei ole edistetty toivomallamme tavalla. Odotamme tällä hetkellä tietoa opetus- ja kulttuuriministeriön kehittämisryhmästä, jonka työstä tulisi olla muun muassa YKI:n lainsäädäntöön liittyvät asiat. Työryhmän on tarkoitus aloittaa työnsä vuonna 2022. Tässä yhteydessä voidaan toivottavasti edistää myös viittomakielen asiaa.

Suomenruotsalaisen viittomakielen oppimateriaali

Kuten viittomakielten lautakunta toteaa, suomenruotsalaisen viittomakielen oppimateriaalia ei ole käytännössä lainkaan saatavilla, mikä tuo suuria haasteita opettajien työhön. Kyseessä on uhanalainen, elvytystä tarvitseva kieli, jota on tutkittu hyvin vähän. Opetushallituksella ei valitettavasti ole tarvittavia resursseja tuottaa kyseistä oppimateriaalia nykyisillä resursseilla. Haasteet ovat samat kuin suomenkielisen viittomakielen oppimateriaalien tuottamisessa, ja tuotantoon tarvittaisiinkin erillinen rahoitus.

Lopuksi

Opetushallitus pahoittelee viittomakielten lautakunnan esille nostamia selviä epäkohtia. Jo alussa viitattu selvitys Kuurojen ja viittomakielisten oppilaiden lukumäärä ja opetusjärjestelyt vuodelta 2014 (Selin-Grönlund-Rainó-Martikainen, Opetushallitus, Raportit ja selvitykset 2014:11) ehdottaa toimenpidesityksenä, että viittomakielisen oppimateriaalin tuotannon käynnistäminen tulisi tehdä yhteistyössä opetus- ja kulttuuriministeriön rahoittaman Viittomakielisen kirjaston kanssa. Joka tapauksessa on selvää, että Opetushallitus tarvitsee yhteistyökumppaneita, ulkopuolista osaamista ja ennen muuta erillisrahoitusta voidakseen tuottaa suomalaista ja etenkin suomenruotsalaista viittomakielistä oppimateriaalia.

Opetushallitus

Hakaniemenranta 6, PL 380, 00531 Helsinki, puhelin 029 533 1000, faksi 029 533 1035, etunimi.sukunimi@oph.fi, www.oph.fi

Utbildningsstyrelsen

Hagnäskajen 6, PB 380, 00531 Helsingfors, telefon 029 533 1000, fax 029 533 1035, fornamn.efternamn@oph.fi, www.oph.fi

Opetus- ja kulttuuriministeriön, Opetushallituksen ja viittomakielten sidosryhmien välistä neuvottelua tarvitaan sekä viittomakielisen keskeneräisen oppimateriaalin loppuun saattamiseksi että suomalaisen viittomakielen liittämiseksi Yleisiin kielitutkintoihin.

Minna Kelhä
pääjohtaja

Susanna Rajala
yksikön päällikkö, opetusneuvos

Teckenspråksnämnden
Ordförande Juhana Salonen

Svar på ert öppna brev till Utbildningsstyrelsen 9.4.2021

Bakgrund

Teckenspråksnämnden har skickat ett öppet brev till Utbildningsstyrelsen 9.4.2021. Teckenspråksnämnden har för Utbildningsstyrelsen framfört sin oro för den teckenspråkiga undervisningssituationen som helhet, barnens rättigheter att utveckla sitt eget språk och teckenspråkens framtida livskraft. Nämnden ställer Utbildningsstyrelsen frågan om hur Utbildningsstyrelsen uppfattar sitt ansvar att främja möjligheterna för dem som använder finskt och finlandssvenskt teckenspråk, och hänvisar till myndigheternas skyldigheter som föreskrivs i teckenspråkslagen.

I det öppna brevet önskades att Teckenspråksnämnden tillsammans med Utbildningsstyrelsens företrädare kunde diskutera de frågor som lyftes fram i brevet. Enhetschefen och undervisningsrådet Susanna Rajala samt undervisningsrådet Tarja Leblay från Utbildningsstyrelsen deltog i Teckenspråksnämndens möte 5.5.2021. Vid diskussionen behandlades de åtgärder som Utbildningsstyrelsen vidtagit för teckenspråken och därtill diskuterades bland annat den utmanande situationen när det gäller att producera läromedel på teckenspråk och att inkludera finskt teckenspråk i de allmänna språkexamina.

Utbildningsstyrelsens samarbete med teckenspråkiga experter

På uppdrag av undervisnings- och kulturministeriet genomfördes 2013–2014 en utredning om antalet döva och teckenspråkiga elever samt undervisningsarrangemangen för dem (utredningens namn på finska Kuurojen ja viittomakielisten oppilaiden lukumäärä ja opetusjärjestelyt). Ingen motsvarande utredning hade tidigare gjorts ur ett språkligt perspektiv. Utbildningsstyrelsen ansvarade för utredningen i samarbete med Finlands Dövas Förbund rf och den sammanställdes av Pirkko Selin-Grönlund, Päivi Rainó och Liisa Martikainen (Utbildningsstyrelsen, Rapporter och utredningar 2014:11).

Teckenspråk och litteratur är en av lärokurserna i läroämnet modersmål och litteratur i den grundläggande utbildningen (Grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen 2014) och i gymnasieutbildningen (Grunderna för gymnasiets läroplan 2019). Arbetet med utarbetandet av grunderna och bedömningskriterierna för lärokursen har gjorts i samarbete med sakkunniga i finskt teckenspråk (Kirsi Niemi, Caroline Heinrichs, Irja Seilola och Jaana Keski-Levijoki). Utbildningsstyrelsen har mellan åren 2016 och 2019 publicerat fyra handböcker för skolornas, familjernas och andra intressegruppers bruk där fokus ligger på teckenspråkiga barn/elever i småbarnspedagogiken, förskoleundervisningen och den grundläggande utbildningen. Två av handböckerna är på finska och två på svenska. De svenskspråkiga handböckerna är inte översättningar av de finskspråkiga, utan de har bearbetats utifrån det finlandssvenska

Opetushallitus

Hakaniemenranta 6, PL 380, 00531 Helsinki, puhelin 029 533 1000, faksi 029 533 1035, etunimi.sukunimi@oph.fi, www.oph.fi

Utbildningsstyrelsen

Hagnäskajen 6, PB 380, 00531 Helsingfors, telefon 029 533 1000, fax 029 533 1035, fornamn.efternamn@oph.fi, www.oph.fi

teckenspråkets perspektiv och behov. Utbildningsstyrelsen har utarbetat samtliga fyra handböcker i nära samarbete med teckenspråkiga aktörer, bland annat sakkunniga vid Finlands Dövas Förbund rf (Pirkko Selin-Grönlund och Annika Aalto). Utbildningsstyrelsen har delat ut handböckerna avgiftsfritt till dem som har haft behov av information och handledning. Utbildningsstyrelsen har även levererat en större mängd handböcker avgiftsfritt till evenemang som Finlands Dövas Förbund rf och andra intressegrupper har ordnat.

Situationen med läromedel på teckenspråk vid UBS Läromedel

Utbildningsstyrelsens eget förlag UBS Läromedel står under enheten Utbildning och förlagsverksamhet. UBS Läromedel kompletterar de kommersiella förlagens utbud och ger ut läromedel för små målgrupper. Det är ändå frågan om affärsekonomisk verksamhet och ekonomin sätter ramarna för verksamheten. Verksamheten vid UBS Läromedel drivs med anslag som riksdagen årligen beviljar samt med försäljningsintäkter (anslaget utgör 1/3 och försäljningsintäkterna 2/3). Varje år publiceras 20–30 läromedelstitlar. Utbudet består sammanlagt av fler än 400 produkter för språk- och åskådningsämnen, mindre yrkesområden, specialundervisning och utbildning för invandrare. Det finns en stor brist på läromedel inom olika utbildningsstadier och språkgrupper.

Utbildningsstyrelsen har tidigare producerat läromedel vid två enheter så att den ena enheten producerade digitala läromedel som var avgiftsfria för användarna, medan den andra enheten ansvarade för avgiftsbelagda läromedel och digitala tilläggsmaterial som kompletterade dessa. Vid början av år 2020 omorganiserades läromedelsproduktionen och all produktion av digitala läromedel överfördes till UBS Läromedel. Anslaget som beviljats för att täcka kostnaderna för att producera och upprätthålla digitala läromedel har minskat radikalt under de senaste åren och man har också varit tvungen att avbryta eller helt och hållet stoppa produktioner av läromedel.

UBS Läromedel gjorde i slutet av år 2020 en kartläggning av bristen på läromedel med hjälp av en enkät som riktades till aktörerna på fältet. Avsikten med enkäten var att skapa en grund för det kommande utbudet. Enkäten besvarades av ungefär 2 500 lärare (2 200 finskspråkiga och 300 svenskspråkiga). Utbildningsstyrelsen är enig med Teckenspråksnämnden om att det lönar sig att utreda teckenspråkigas behov direkt i samarbete med de teckenspråkiga aktörerna, inte utifrån allmänna enkäter. Utgångspunkten för denna enkät var ändå att ta reda på behoven inom hela utbildningssektorn, och där lyftes även bristen på läromedel på teckenspråk fram. Eftersom UBS Läromedel får många olika förslag på läromedel har man gjort upp urvalskriterier för läromedel som kan ingå i förlagsverksamhetens program. Till de viktigaste kriterierna hör att läromedlet används i undervisning/utbildning som leder till en examen eller ett avgångsbetyg och att det finns ett konstaterat och utrett behov av läromedlet. Utöver detta försöker man i produktionen av läromedel behandla olika skolstadier och språkgrupper jämnt. Antalet elever och studerande inverkar i det skedet då läromedelsproduktioner behöver ställas i prioritetsordning. Det sistnämnda är en utmaning när det gäller läromedel på teckenspråk.

Situationen med de två produktionerna av läromedel på finskt teckenspråk

Som ett resultat av ett projekt med att utveckla läromedel på teckenspråk överlämnades två manuskript till digitala läromedel åt Utbildningsstyrelsen år 2017. Dessa manuskript är Viittomakieli ja kirjallisuus 1–2 (manusförfattare Anu Savola och Irja Seilola) och Suomi viittomakielisille 1–2 (manusförfattare Jaana Aaltonen och Jaana Keski-Levijoki).

Manusförfattarna har enligt avtal fått betalt för sitt arbete. Utbildningsstyrelsen beklagar ändå att manusförfattarna inte har fått tillräcklig information om varför publiceringen av läromedlen har dröjt. Omorganiseringen av produktionen av digitala läromedel vid Utbildningsstyrelsen bidrog för sin del till att

processen drog ut på tiden. Den största orsaken till att produktionen stannade av var ändå bristen på finansiering. Teckenspråksnämndens oro när det gäller uppdateringen av läromedelsmanuskripten så att de motsvarar de delvis förnyade läroplansgrunderna för den grundläggande utbildningen är helt befogad.

Läromedlen på teckenspråk är i digital form, vilket innebär höga kostnader för att producera och upprätthålla materialen. För att utarbeta läromedlen krävs också mycket specialkunskap. Vid Utbildningsstyrelsen pågår för närvarande en upphandling av digitala lärplattformar. Utbildningsstyrelsen kommer i början av år 2022 att ta i bruk en digital lärplattform med hjälp av vilken man ska kunna erbjuda ett mångsidigare avgiftsbelagt utbud. Det här innebär att alla nya digitala produktioner vid Utbildningsstyrelsen är avgiftsbelagda. I fortsättningen kan denna plattform eventuellt begränsa möjligheterna till produktion av digitala material på teckenspråk. Det bästa sättet att säkerställa att läromedlen på teckenspråk färdigställs vore med hjälp av ett särskilt anslag för dessa samt med tilläggsresurser (jfr. Celia).

Utbildningsstyrelsen är beredd att förhandla med de teckenspråkiga aktörerna om hur man genom samarbete kunde slutföra produktionen med de färdiga manuskripten. Situationen är beklaglig för manusförfattarna och för dem som har behov av läromedlen samt tråkig även för Utbildningsstyrelsen. Om det inte utlovas särskild finansiering, kan UBS Läromedel avstå från förlagsrättigheterna till de två läromedelsproduktionerna på teckenspråk och överlåta manuskripten åt författarna.

Inkludera finskt teckenspråk i allmänna språkexamina

Teckenspråksnämnden lyfte också fram frågan med att inkludera finskt teckenspråk i allmänna språkexamina. Det skulle göra det möjligt att få ett officiellt intyg över språkkunskaperna, vilket enligt nämnden har en väsentlig koppling till teckenspråkigas rättigheter.

I förordningen om allmänna språkexamina (1163/2004, 5 §) fastställs, så som också nämns i brevet, de delprov som ingår i en allmän språkexamen (talförståelse, muntlig framställning, textförståelse och skriftlig framställning). Utbildningsstyrelsen har i flera års tid arbetat för att finskt teckenspråk ska ingå som examensspråk i allmänna språkexamina. Redan år 2019 färdigställdes bedömningskriterier och färdighetsnivåer i finskt teckenspråk som ett samarbete mellan Utbildningsstyrelsen och Jyväskylän universitet. För att teckenspråk ska kunna inkluderas i allmänna språkexamina krävs ändå en förändring av förordningen, eftersom delproven för teckenspråkets del delvis skulle skilja sig från delproven i talade språk. I samband med förändringen av förordningen skulle det ändå vara skäl att på motsvarande sätt förändra lagen som berör examenssystemet. Utbildningsstyrelsen har regelbundet underrättat undervisnings- och kulturministeriet om behovet av att förändra lagstiftningen som berör allmänna språkexamina och som enligt oss inte har främjats på det sätt vi önskat. Vi väntar för närvarande på information från undervisnings- och kulturministeriets utvecklingsgrupp som på sin agenda bland annat ska ha frågor som berör lagstiftningen i anslutning till allmänna språkexamina. Avsikten är att arbetsgruppen ska inleda sitt arbete år 2022. Frågorna som berör teckenspråk kan förhoppningsvis även främjas i det här sammanhanget.

Läromedel på finlandssvenskt teckenspråk

Så som Teckenspråksnämnden konstaterar finns det i praktiken inga läromedel på finlandssvenskt teckenspråk att tillgå, vilket medför stora utmaningar i lärarnas arbete. Det är frågan om ett hotat språk som behöver revitaliseras och som det finns väldigt lite forskning om. Utbildningsstyrelsen har tyvärr inte de resurser som behövs för att med nuvarande resurser producera ifrågavarande läromedel. Utmaningarna är desamma som med produktionen av läromedel på finskt teckenspråk, och det skulle behövas särskilda anslag för läromedelsproduktionen.

Opetushallitus

Hakaniemenranta 6, PL 380, 00531 Helsinki, puhelin 029 533 1000, faksi 029 533 1035, etunimi.sukunimi@oph.fi, www.oph.fi

Utbildningsstyrelsen

Hagnäskajen 6, PB 380, 00531 Helsingfors, telefon 029 533 1000, fax 029 533 1035, fornamn.efternamn@oph.fi, www.oph.fi

Avslutningsvis

Utbildningsstyrelsen beklagar de uppenbara brister som Teckenspråksnämnden lyfter fram. I utredningen från 2014 (Selin-Grönlund-Rainó-Martikainen, Utbildningsstyrelsen, Rapporter och utredningar 2014:11) som det hänvisas till i början av detta svar framförs som ett åtgärdsförslag att läromedelsprojekt på teckenspråk borde startas upp i samarbete med Teckenspråkiga biblioteket som finansieras av undervisnings- och kulturministeriet. Det är oberoende klart att Utbildningsstyrelsen behöver samarbetspartner, utomstående expertis och framför allt särskild finansiering för att kunna producera läromedel på finskt teckenspråk och i synnerhet finlandssvenskt teckenspråk.

Det behövs diskussion mellan undervisnings- och kulturministeriet, Utbildningsstyrelsen och teckenspråkiga intressegrupper både för att slutföra den avstannade produktionen av läromedel på teckenspråk samt för att inkludera finskt teckenspråk i de allmänna språkexamina.

Minna Kelhä
generaldirektör

Susanna Rajala
enhetschef, undervisningsråd